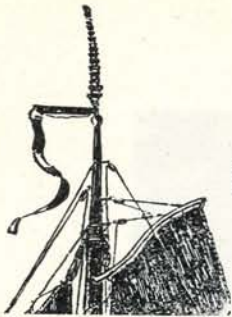

STICHTING STAMBOEK RONDE- EN PLATBODEMJACHTEN

JAARVERSLAG 1974

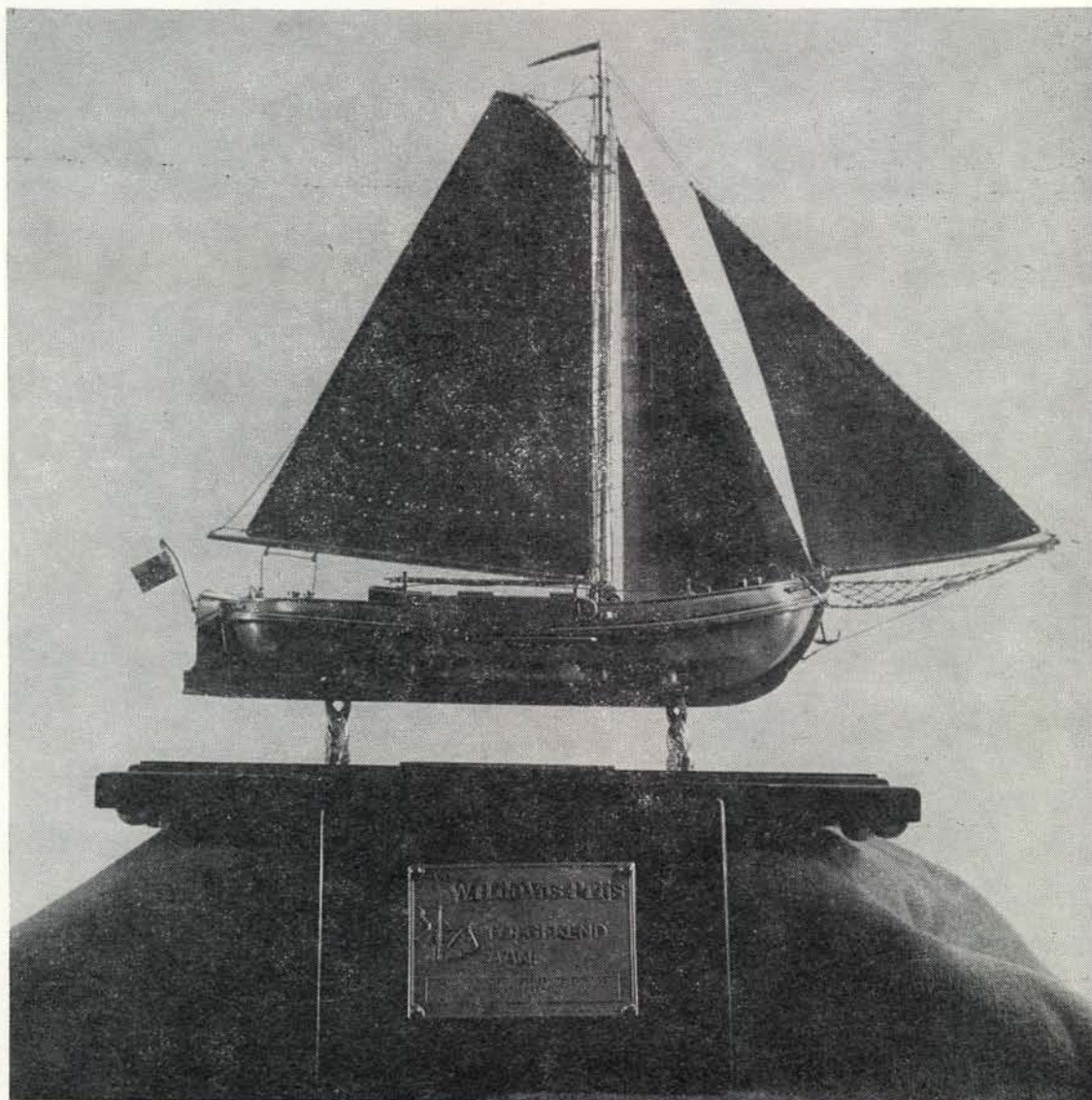
STICHTING STAMBOEK RONDE EN PLATBODEMJACHTEN

BESCHERMVROUWE H.K.H. PRINSES BEATRIX

Verslag van de secretaris over 1974

De Stichting streeft er naar en stelt er een eer in de jaarlijkse reünies volgens vaste regels te doen verlopen. Regels die daardoor als het ware zelf een traditie worden en op eigen wijze er toe bijdragen de aard van de Stichting te bevestigen.

Aldus vormt de uitreiking van de W. H. de Vos-prijs een vast onderdeel en een hoogtepunt van de gemeenschappelijke maaltijd tijdens de zomerreünie.

De W. H. de Vos-prijs: Symbool van onze doelstelling

De eerste uitreiking

☆☆☆

*Verzamel
Middelburg
Buitengewoon*

Jr. J. Loeff ontving de prijs in 1963

Voorzitter van Waning reikt de prijs uit aan het Korps Rijkspolitie te Water

Dit jaar was het de 17e keer dat deze wisselprijs werd uitgereikt aan degene die zich naar de mening van het Stichtingsbestuur in een bepaald jaar bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor het door de Stichting nagestreefde doel, het behoud van onze traditionele ronde en platbodemjachten.

Het kan z'n nut hebben een ogenblik op de geschiedenis van deze prijs terug te zien:

Op 23 december 1914 bestelde de heer W. H. de Vos te Dordrecht een „pleziervaartuig model Lemmerjacht" bij de scheepswerf Firma Gebr. de Boer te Lemmer.

Dit schip, ONRUST genaamd, werd in 1915 te water gelaten en bleef tot aan zijn dood in 1957 eigendom van de heer de Vos. Het prachtige schip, 15 meter lang, 4,50 meter breed en met een totale zeiloppervlakte van 150 m², was een sieraad van de Nederlandse wateren en in menige wedstrijd een der snelste deelnemers.

Toen in 1956 werd besloten tot de bouw van een Prinsessejacht voor H.K.H. Prinses Beatrix, werd het ontwerpen daarvan toevertrouwd aan dezelfde werf die de Onrust had gebouwd. Bovendien werd toen de Onrust, die dezelfde hoofdafmetingen had als het te bouwen Prinsessejacht, opgemeten en in tekening gebracht en de Groene Draeck ten slotte gebouwd naar de lijnen die hetzelfde karakter vertonen als de Onrust.

De heer de Vos overleed op 15 juli 1957 te Dordrecht. Teneinde de nagedachtenis van hun vader te eren, boden zijn beide zoons aan de Stichting een wisselprijs aan, bestaande uit een zilveren model van de Onrust, nauwkeurig op schaal gemaakt door de zilverfabriek Hooykaas te Schoonhoven.

De Stichting aanvaardde deze wisselprijs in dankbaarheid.

De uitreiking van de W. H. de Vos-prijs vormt telkenmale één der hoogtepunten op de jaarlijkse zomerreünies.

Achtereenvolgens werd de prijs uitgereikt aan:

1958	R. Buisman	tijdens de reünie in: Gorkum
1959	A. de Boer	tijdens de reünie in: Den Helder
1960	H. B. Halbertsma	tijdens de reünie in: Grouw
1961	C. J. W. van Waning	tijdens de reünie in: Kampen
1962	Commissie W.Z.W.	tijdens de reünie in: Aalsmeer
1963	Ir. J. Loeff	tijdens de reünie in: Veere
1964	Rijkspolitie te Water	tijdens de reünie in: Medemblik
1965	P. Piersma	tijdens de reünie in: Sloten/Sneek
1966	Th. Fruithof	tijdens de reünie in: Monnickendam
1967	Ds. J. Matzer van Bloois	tijdens de reünie in: Hellevoetsluis
1968	H. Voordewind	tijdens de reünie in: Wanneperveen
1969	Mevrouw J. Jansen- van Balen	tijdens de reünie in: Willemstad
1970	Mr. H. P. Linthorst Homan	tijdens de reünie in: Lemmer
1971	A. Kok	tijdens de reünie in: Enkhuizen
1972	J. C. Sitzen	tijdens de reünie in: Zierikzee
1973	P. Dorleyn	tijdens de reünie in: Monnickendam

In 1974 tijdens de reünie in Den Helder wordt tenslotte de prijs uitgereikt aan Mevrouw A. van Foreest-Stoutjesdijk op grond van de volgende overwegingen:

1. dat zij gedurende meerdere jaren één dag per week naar Grouw is getrokken, om daar aan de boeier „Eeltje” allerlei reparatie- en schilderwerkzaamheden te verrichten, daarbij koude en barre weersomstandigheden trotserend.
2. dat zij op deze reizen, vergezeld van één van haar vier kleine kinderen, welke voor de veiligheid in het schiphuis aan een balk in een soort hangmat werden opgehangen, deze de liefde voor onze schepen bijna met de moedermelk heeft ingegoten;
3. dat zij haar man ervan heeft weten te weerhouden, in verband met de toch wel benepen behuizing aan boord, het schip te verkopen en voor een comfortabeler in te ruilen;
4. dat door haar doorzettingsvermogen, waaraan gepaard haar gulle gastvrijheid aan boord, de „Eeltje” een voorbeeldschip genoemd mag worden voor onze vloot;
5. dat zij door dit alles haar grote liefde voor het ronde jacht daadwerkelijk heeft beleden;
6. dat tenslotte in haar het Stichtingsbestuur alle echtgenotes van eigenaren van ronde en platbodemjachten wil huldigen, die allen op welke wijze dan ook hun bijdrage leveren aan de instandhouding van onze schepen.

Mevr. A. van Foreest-Stoutjesdijk

Foto: Dutilh

De zomerreünie in Den Helder werd overigens dit jaar beheerst door het algemene kenmerk van de zomer 1974: te veel wind en te veel water.

Het niet geringe aantal van 140 schepen had zich ingeschreven voor deze reünie, georganiseerd in Den Helder ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Koninklijke Marine Jacht Club.

En deze 140 schepen is het gelukt, op misschien een twintigtal na, op tijd in Den Helder te zijn, zij het dan dat men daarbij heel wat doorzettingsvermogen moest ontwikkelen, want de wind woei gemeenlijk met kracht 7 uit noordelijke richtingen en daarbij stroomde de regen uit de hemel.

Was men eenmaal aangekomen in de „beschutting” van de haven, dan bleek dat wel beschutting tegen de woelige golven van het Marsdiep werd geboden, maar dat tegen hekgolven van de veel te snel varende vissersschepen helaas geen kruid en kennelijk ook geen politie- of marine-optreden was gewassen.

Op zichzelf uiteraard wel een zeer merkwaardige situatie, die wellicht ook hier het tegenwoordige gemis aan autoriteit en gezag illustreert.

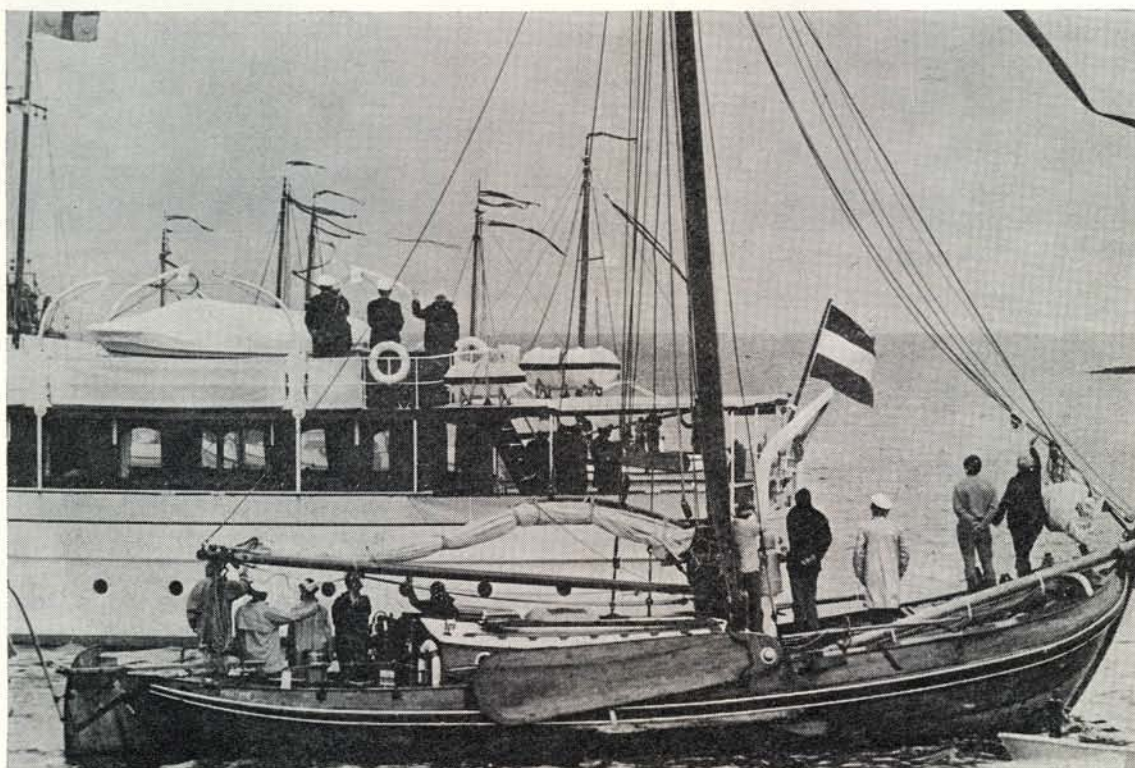
Heel wat schepen leden schade en met de eigen uiterst onplezierige ervaringen met een verzekeringsmaatschappij in gedachten kan ik niet met genoeg nadruk wijzen op de noodzaak van een — in alle opzichten van het woord — goede verzekering te sluiten.

Overigens wat een verschil met de vorige reünie in Den Helder 15 jaar geleden. Toen een zacht briesje en een stralende zon. En nu . . . Niet spoedig vergeet ik het moment dat uw voorzitter en secretaris boven in de semafoor met de marine havencommandant de laatste weerberichten afwachtten. Uitvaren of niet. Het ene ogenblik leek het toch wel mogelijk, dan weer niet.

Tijdens de palavers had uw voorzitter duidelijk gesteld dat in ieder geval met zo'n grote vloot van schepen van sterk uiteenlopende afmetingen geen nodeloze risico's zouden worden gelopen.

Welke beslissing te nemen?

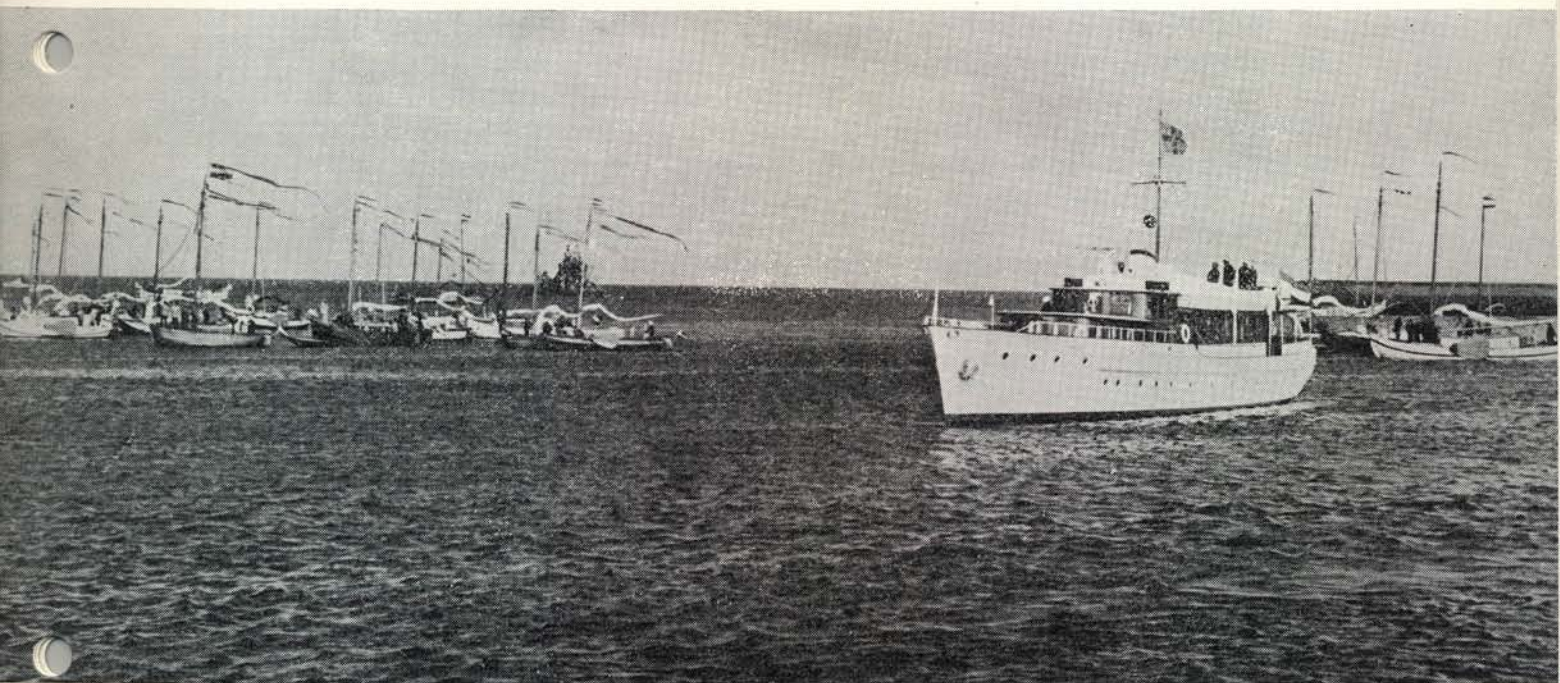
Maar toen kwam het „weermannetje” van het vliegveld de Kooy aan de lijn met een bericht dat aan duidelijkheid niets te wensen overliet: „er komen buien met mogelijk windkracht 8”.

De Houtrib brengt het saluut aan H.M. de Koningin

Foto: Kon. Marine

Dus binnen blijven en het admiraalzeilen werd vervangen door een vlootshow. De Piet Hein met aan boord H.M. de Koningin en Z.K.H. Prins Bernhard en geadviseerd door onze ere-voorzitter van Waning, ging in het midden van de haven voor anker. De 21 eskaders voeren in frontlinie voorbij en manoeuvreerden tegen een achtergrond van grijze oorlogsschepen van verschillende nationaliteiten.

1974 Vlootshow in Den Helder

Foto: Kon. Marine

't Was een hoogst merkwaardig schouwspel, nog opgeluisterd door de binnenkomst van de Eendracht. En tot slot kwam er een bui, die alles wat we tot dan hadden beleefd, in alle opzichten overtrof.

Voor de maaltijd is altijd belangstelling

Foto: Dutilh

En toch lagen alle schepen binnen een kwartier zonder noemenswaardige problemen weer op hun plaats.

Gelukkig was er de volgende dag een — uiteraard korte — opklaring, zodat het hardzeilen onder ideale omstandigheden plaatsvond.

De maaltijd des zaterdagsavonds in de fraaie ruimte van het K.I.M. was gezellig als altijd. We hadden zelfs onverwachte toespraken . . .

Zó wordt de Lange Afstandsbeker uitgereikt

Foto: Dutilh

De Lange Afstandsbeker ging van het noordelijke Den Helder naar zuidelijker streken: Ir. J. R. van Wulfften Palthe kreeg de beker bezorgd aan boord van de hoogaars Banckert, die in Zierikzee zijn thuishaven heeft.

De reünie in Den Helder verwaaid? Ongetwijfeld.

De reünie in Den Helder geslaagd? Ongetwijfeld; door aanpassingsvermogen en door het simpele feit dat nu eenmaal een bijeenkomst van ronde en platbodem-jachten te allen tijde en onder alle omstandigheden een sfeer schept die niemand zou willen missen.

Onze bijzondere dank gaat naar de K.M.J.C., die zich in alle opzichten een voortreffelijk en hoffelijk gastheer toonde.

☆ ★ ☆

De relatie met de marine was dit jaar trouwens toch zeer intensief, waar ook de winterreünie begon met een bijeenkomst bij de marine en wel in de filmzaal van het Marine Etablissement in Amsterdam. Daarbij een interessante voordracht van de heer Hazelhoff Roelfzema over oude schepen en hun onderhoud in Amerika, instructie-dia's voor beginnende zeilers met ronde en platbodemjachten van de heer Kooijman en uiteraard ook beelden — dikwijls bijzonder geslaagde — van de reünie in Monnickendam.

Daarna een gastvrij onthaal in het prachtige gebouw van het Scheepvaartmuseum.

Het was misschien te druk om rustig van al het moois te kunnen genieten, maar 't was in ieder geval wel curieus om bijvoorbeeld een kopje thee te drinken in de kuip van de Almeri, de grote boeier, in 1912 gebouwd door Auke van der Zee en thans helaas geheel ter ziele.

En tot besluit van de reünie voortreffelijke raasdonders, of moet ik zeggen bramstaglopers, bij de Kweekschool voor de Zeevaart. Ook hier een gebouw dat in de bestuurskamer historische maritieme objecten bewaart van uitzonderlijke betekenis en waarde.

Er zijn misschien al te veel superlatieven in dit verslag gebruikt, maar de reünie in Amsterdam schonk organisatoren en deelnemers wel heel veel voldoening en vormde toch zeer zeker een hoogtepunt in een lange rij van geslaagde bijeenkomsten.

Blank eikehout
tegen een
achtergrond van
grijs staal

Foto: C. E. Huitema

Het waren overigens niet alleen reünies die de activiteiten van de Stichting vertolken. Ik geloof niet dat er één jaar is geweest waarin het secretariaat zo veel schriftelijke en telefonische vragen om inlichtingen en voorlichting heeft beantwoord.

Vragen over de meest uiteenlopende onderwerpen, maar alle geïnspireerd op de behoefte aan meer kennis en met de wens het karakter, de uitvoering, afwerking en tuigage van een bepaald schip of scheepstype zo verantwoord mogelijk te handhaven en in stand te houden.

Deze voorlichtende functie is misschien wel één van de belangrijkste taken van de Stichting. Vandaar dat het verheugend is dat van ons boek „Ronde en Platbodemjachten” niet alleen de 4e druk is verschenen en goed wordt verkocht, maar dat dit boek thans ook in het Engels is vertaald en in Engeland en Amerika binnenkort op de markt komt.

De vertaling van de vele technische en typische termen en uitdrukkingen, die we bij onze schepen gebruiken, vormde daarbij een soms bijna onoverkomelijk probleem. Voor begrippen als draai-over-boord, staatsie, bedelbalk, berenstand, buiketouw en kabellatten — om een paar te noemen — bestaat eenvoudig geen equivalent in het Engels.

Deze voorlichtende functie is des te meer van belang nu het aantal nieuw gebouwde ronde en platbodemjachten zich zo snel uitbreidt en dientengevolge vele „nieuwe” zeilers zonder veel ervaring op dit gebied zich deze schepen aanschaffen.

De nieuwgebouwde, bijna altijd stalen, gelaste schepen zijn alle volgens tekening gebouwd waardoor uiteraard steeds precies dezelfde schepen ontstaan. Dit is eigenlijk een duidelijke afwijking van een typisch kenmerk van ronde en platbodemjachten, waarbij immers geen twee schepen gelijk waren en ieder schip als het ware telkens opnieuw een originele schepping van de scheepsbouwmeester vormde.

Het zou natuurlijk onjuist zijn deze nieuwe schepen buiten de Stichting te houden, zoals soms wordt gesteld. Want al hecht de Stichting dan ook bijzondere waarde aan oude, nog in de zeiltijd gebouwde schepen, de scheepsbouw is gelukkig een dynamisch bedrijf dat nooit stilstaat.

Wel zal het nodig zijn er de werven van te doordringen dat de bouw van traditionele schepen de verplichting inhoudt — althans naar de mening van de Stichting — ook de traditionele lijnen en vormen te handhaven, zich te beperken tot de vanouds bekende scheepstypen en geen eigen typen met dienovereenkomstige fantasienamen te bouwen. Wat meer historische zin zou dikwijls gewenst zijn.

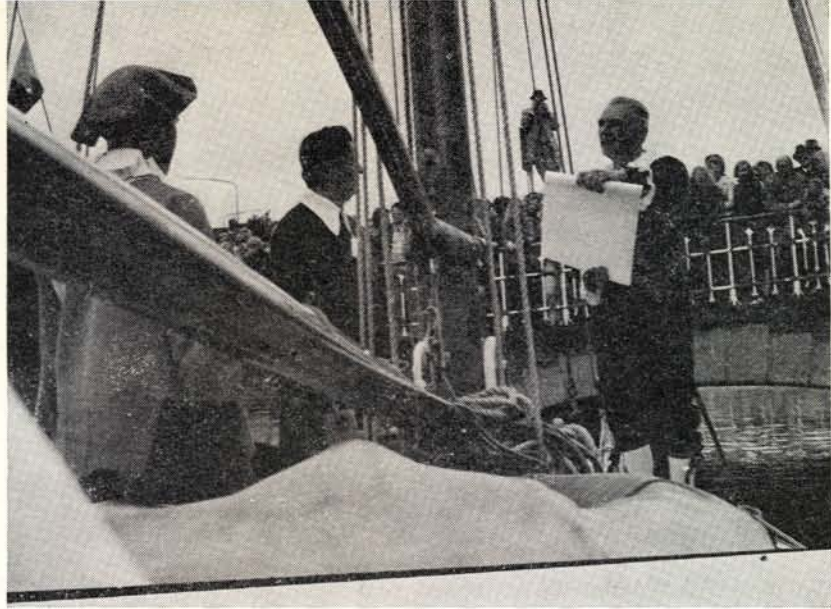
Tegen deze achtergrond is ook de criteriumcommissie bestaande uit de heren Stapel, Gipon en Lunstroo dit jaar actief geweest. Binnen afzienbare tijd zal een nieuwe redactie van de criteria voor inschrijving in het stamboek worden gepubliceerd. Daarna zal een poging worden ondernomen om per type een nadere beschrijving van de wezenlijke kenmerken te formuleren.

We weten allen dat er in het stamboek schepen staan vermeld waarvan men zich kan afvragen of de inschrijving terecht is geschied. Dit is een oud probleem, waarbij subjectieve oordeelvelling een belangrijke rol kan spelen.

Teneinde ook ten aanzien van reeds ingeschreven schepen een vrijere hand te hebben, volgt het Bestuur reeds geruime tijd de procedure dat bij verkoop van een schip de inschrijving opnieuw beoordeeld wordt, zodat derhalve geen automatische overschrijving op naam van de nieuwe eigenaar plaatsvindt.

Het originele, echt Egyptische katoendoek, via de Stichting ingevoerd, vond de eerste kopers. Ook het skûtsje van Heerenveen, opnieuw kampioen, liet een enorme fok van het zware doek no. 1 maken, evenals het skûtsje van Langweer. Maar er is ook doek voor het kleinste schouwtje en wij verwachten dat velen uwer hun wensen spoedig — want de voorraad is beperkt — kenbaar zullen maken.

Overdracht Pilgrimfathervlag

Zó stond het in de krant:

„Fleurig en druk bekeken middelpunt van de viering van Leidens Ontzet was zaterdag de vloot van ronde en platbodemjachten, die midden in de Sleutelstad in het Galgewater ligplaats hadden gekozen.”

En zulks is toch wel een zwierige pluim op de hoed van de Pilgrimfathers, die op 5 oktober in Leiden de pelgrimsvlag met het gebruikelijke ceremonieel overdroegen. Dat daarbij een vuurpijl in een kinderwagen terechtkwam veroorzaakte heel wat schrik, maar gelukkig geen enkel schade-lijk gevolg.

De heer van Wingerden overhandigde de vlag aan de heer van Dam, die vlag en oorkonde, met het kamferhouten kistje, een jaar lang mag bewaren aan boord van z'n tjalk „De Lachende Leeuw”.

Restauratie van het Friese jacht Joris

Foto: Ger Dijs

Zoals gebruikelijk memoreren we ook graag de Friese regionale reünie, die met meer dan 100 schepen op feestelijke wijze in Heeg bijeenkwam. De wedstrijd leed wellicht onder wat al te weinig wind, hoewel de Constanter ook dan akelig snel blijkt te varen, maar de gondelvaart en het admiraalzeilen kwamen de volgende dag geheel tot hun recht.

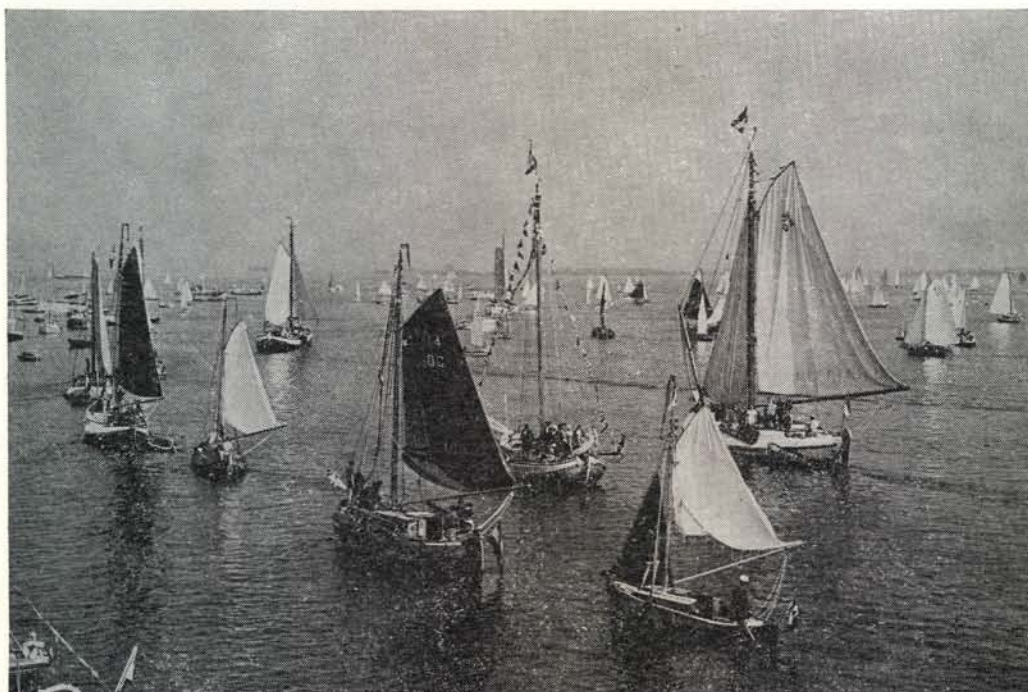
☆ ★ ☆

De jongerenafdeling is actief als nooit tevoren, met initiatieven, ideeën en zelfs met uitnodigingen en programma's in een eigen oud-Nederlands rond en platbodem letterschrift. Dat daarbij op de tekening de rakbanden verkeerd-om lijken te lopen, ach wat hindert dat?

☆ ★ ☆

Volgend jaar — 1975 — bestaat de Stichting 20 jaar. Een jubileumjaar, dat we, beginnende met een lijst van 942 ingeschreven schepen, met een enthousiast gezelschap van „Vrienden van het Rond en Platbodemjacht” in Friesland hopen te herdenken.

☆ ★ ☆

Reünie in Friesland

Foto: Obbema